

פ ר ו ט ו ק ו ל מ ס י 3

מישיבת ועדת העבודה, מיום ד', כ"ח שבט תשל"ד
(20 פברואר 1974) שעה 08:30

נ כ ח ו : חברי הועדה:

ש. ארבלי-אלמוזלינו - י ו " ר
א. אבטבי
י. ארידור
פ. גרוסר
ל. דיציאן
מ. ורסמן
י. יודין
א. לבנבראון
ד. לוי
א. לין
א. מויאל

מ ו ז מ נ י ס :

ס. ברק - משרד העבודה
מ. לויין - המוסד לביטוח לאומי
ע. סיון - משרד האוצר
סא"ל הרשקו - משרד הבטחון
ת. פנחסוביץ - משרד המשפטים

מ ז כ י ר ה ו ע ד ה :

ש. סגר

ר ש ס :

"חבר המהרגמים"

סדר היום: חוק להארכת תקפן של חקנות שעת חרום (תשלום
מקדמה למשרתים במילואים), תשל"ד-1974

היו"ר ש. ארבל:
אני מתכבדת לפתוח את הישיבה.
נימצאים אתנו היועץ המשפטי
של משרד העבודה, משרד הביטוח הלאומי, נציגי האוצר וסמנכ"ל הביטוח
הלאומי והיועצת המשפטית.

ובכן, על סדר יומנו היום:
חוק להארכת תוקפן של תקנות שעת חרום, תשלום מקדמה למשרתים במילואים
תשל"ד-1974. לפני שאנחנו מתחילים בסדר היום שלנו שמעתי שמר וולקוב
רוצה לומר לנו מספר מילים. בבקשה.

מר וולקוב:
אני רוצה לנצל את ההזדמנות.
זו לא ישיבה ראשונה של ועדת
העבודה, אני רוצה לנצל הזדמנות של השתתפותי בישיבה ולהביא בשם חברי
במינהלת המוסד ובשמי את בירכתי לוועדת העבודה החדשה, בחלקה ישנה.
אני מניח שיו"ר והחברים הותיקים בוועדה עדיין זוכרים את שיתוף
הפעולה ההדוק שמקיים המוסד עם ועדת העבודה וזה שת"ם חרומה נכבדת
לפיתוח רציני שהיה בקדנציה הקודמת בכנסת למוסד ואני מקווה ובטוח
שהיחסים התקיימו והגלויים, יחסי העבודה בין הוועדה לבין המוסד,
ימשיכו ואני רק יכול להבטיח מצידנו שיתוף פעולה מלא וכנה כפי שהיה
בעבר. אני מקווה, כמו בעבר כן בעתיד, יתן את הפרות.

היו"ר ש. ארבל:
תודה רבה למר וולקוב על
ברכותיו. אני הוצה לקוות שאכן
יהיה שיתוף הפעולה בין ועדת העבודה בכנסת הזאת לבין המוסד לביטוח
לאומי, כמו עם כל יתר גורמי הגורמים, הנציגות של גורמי הממשלה -
שהיה שיתוף פעולה הדוק ופורה, לטובתם של כל העניינים שידונו
בוועדה הזאת.

אנחנו עוברים לסדר היום ואני
מוסרת את רשות הדיבור ליועץ המשפטי של משרד העבודה, מר ברק, שיחן
לנו סקירה בצורה תמציתית מאד מה המגמה בהצעת החוק המונחת בפנינו
והקשורה בחוק שרות מילואים.

מר ברק:
אני רוצה להצטרף לברכות שנאמרו
כאן, גם בשמי וגם בשם יתר
נציגי הממשלה שיושבים בישיבה הזאת.

ברשותכם אני רוצה להקדים כמה
מילים על-מנת להסביר את התקנות האלה ואת הרקע, בעיקר את הרקע להן.
ובכן, אתם יודעים שהתשלומים בדרך כלל למשרתים במילואים הם מכח חוק
של הכנסת, חוק שרות מילואים תגמולם. לפי חוק זה, המשרת במילואים
מקבל תשלום בהתאם לשכר עבודתו בדרך כלל או בהתאם להכנסתו כפי שהיה
לפני גיוסו למילואים ויחד עם זה כל התנאים הסוציאליים שלו ממשיכים
להישמר ע"י המעביד. זה בשתי מילים מה שיש בחוק שרות מילואים תגמולים.
יש כמובן יותר, אבל זהו העקרון.

יש בחוק סעיף - סעיף 3(ב) -
שאומר שאפשר במקרה של מלחמה, שר הבטחון יכול להכריז שהחוק הזה לא
יחול ואז אנשי המילואים מקבלים סכומים מסויימים לפי מה שנקבע ע"י
שר הבטחון באישור ועדת העבודה של הכנסת. הסיבה לסעיף הזה היא שקרן
ההשוואה שמחיימת מתשלומי מעבידים ועובדים, הכלבולציה של התשלומים
לקרן מבוססת על שרות מילואים בזמן שלום, היא לא מבוססת על שרות
מילואים בזמן מלחמה כשהיקף המילואים הוא גדול מאד. לכן, היות
ויודעים שהקרן לא יכולה להחזיק מעמד משום שזה היקף גדול מאד של
מילואים ישנו סעיף שמאפשר לשר הבטחון להוציא את קרן השוואה מהתמונה
ואז נכנסת מערכת אחרת.

ובאמת, ב-6 באוקטובר, כשפרצה המלחמה, ניתן צו ע"י שר הבטחון והתשלומים אז באותו זמן לאנשי המילואים נעשו לא ע"י קרן השוואה אלא מכח צו מיוחד שיצא ע"י שר הבטחון, הוא העביר אותו לוועדת העבודה של הכנסת, לפיו שילמו כספים מסויימים לאנשי המילואים. חלק היה תשלום אישי בהתאם לדרגה של החייל וחלק אחר היה תשלום משפחתי לפי מצבו המשפחתי.

כך נמשך הדבר במשך חודש אוקטובר. בנובמבר, כאשר ראו שהדבר הזה נמשך, החליטה הממשלה להחזיר את התשלומים למילואים למסגרת קרן השוואה וזה נעשה בשתי פעולות: א. החליטו לשלם מקדמות לאנשי מילואים ע"ת תגמול שמגיע להם לפי חוק שרות מילואים תגמולים. כלומר, כאשר האיש נימצא בצבא אבל הוא לא יכול לרוץ למעביד שלו לקבל את התשלום כפי שזה נעשה בימי שלום אלא אשתו צריכה ללבת, וזה לוקח זמן עד שמביאים את החשבון של שכר העבודה - אז כדאי ורצוי שהמשפחה תקבל מיד סכום מסויים בדאר ממשרד הבטחון, מאוצר המדינה, במקדמה ואז תהיה האפשרות של המחיה הראשונה ואחר כך אשת החייל או מישהו אחר מבני המשפחה יכול לפנות למעביד ולקבל את ההשלמה של התגמול. אם מדובר בעצמאי הוא יכול לפנות לביטוח לאומי. החוק הזה מסודר כך שהעובדים פונים למעבידים שלהם, העצמאים פונים למוסד לביטוח לאומי.

ב. נקבע שהמימון של התשלומים האלה - כפי שאמרתי בהתחלה קרן השוואה לא יכולה בתנאים רגילים לפי הבטחים שיש לה לתת את התשלומים הגדולים האלה לגיוס כל כך גדול - נקבע שהמימון יהיה ע"י אוצר המדינה ובסיומם כל הפרשה הזאת תהיה איזו התחשבנות בין קרן השוואה ובין אוצר המדינה, באיזו מידה תישא קרן השוואה בנטל הזה, באיזו מידה אוצר המדינה. אבל כעקרון נקבע שראשית כל אוצר המדינה מכסה מיד את כל התשלומים האלה.

מדוע היה צורך להוציא תקנות שעת חרום? מפני שהחוק, כפי שהוא כיום, איננו מאפשר לחלק את התגמול לשני חלקים: מקדמה והשלמה. החוק כפי שהוא מנוסח היום אומר שהזכאי לתשלום עבור שרות מילואים מקבל את הסכום בבת אחת או מתמעביד או מקרן השוואה. חלוקת התשלום לשני חלקים, למקדמה והשלמה, לא קיימת בחוק הקיים. לכן היה צורך לתקן את המצב הזה ע"י חקיקה מיוחדת וזה תקנות שעת חרום.

אתם יודעים שאפשר, מכח תקנות שעת חרום, ליצור נורמות משפטיות או סידוריות משפטיות שונים מהחוק הקיים וזה בתוקף ל-3 חודשים ואחרי 3 חודשים צריך להביא את זה להארכה לכנסת.

ובכן, זאת היתה הסיבה שאנחנו נקטנו בדרך הזאת של תקנות שעת חרום, כפי שאמרתי, על מנת לאפשר את תשלום המקדמה. ~~שר הבטחון~~ ביטל את הצו שאמרתי קודם לפי סעיף 3(ב).

וכך קרה שאנשי המילואים החזירו לקבל את התשלומים, המשיכו לקבל מהצבא את המקדמות והחזירו לקבל מקרן השוואה את ההשלמה, כל אחד במידה והגיעה לו ההשלמה.

במשך הזמן עשינו את זה רטרואקטיבית גם לגבי חודש אוקטובר, כך שלמעשה היום כל תקופת הגיוס של האדם, מה-6 באוקטובר והלאה, מכוסה ע"י מצד אחד תשלום מקדמות מהצבא ומצד שני השלמה ההכנסה ע"י המעביד או ע"י ביטוח לאומי כשכל זה ממומן ע"י אוצר המדינה.

אני רוצה להדגיש את הנקודה הראשונה שלמעשה התקנות האלה לא הן שבאות לקבוע שהאיש יקבל תשלום

עבור שרותו במילואים, זה החוק קובע - חוק שרות מילואים תגמולים - משום ששר הבטחון ביטל את הצו שאמרת קודם, לפי סעיף 3(ב), והתשלום הוא לפי חוק שרות מילואים תגמולים, כרגיל, כפי שהיה גם לפני המלחמה. השינוי היחידי שהתקנות האלה באות להציע הוא ענין המקדמות, אך ורק ענין המקדמות - זה הנושא היחידי שנימצא בתקנות האלה: המקדמות וכמוכן המימון של המקדמות האלה אבל זה קשור אחד בשני.

באשר לסכומי המקדמות - אנחנו

העלינו במשך הזמן את הסכומים. באוקטובר היו סכומים הרבה יותר קטנים: 500 ל"י לרווק ונשוי בלי ילדים; 570 ל"י לנשוי עם ילד ו-675 ל"י לנשוי עם שני ילדים ויותר. מדצמבר אנחנו הגדלנו את זה ל-600, 725 ו-850 כפי שזה כיום.

בזה סיימתי את ההקדמה.

אני מציעה שאנחנו ניגש לסעיפי החוק ונדע שאין הערות. אז

היו"ר ש. ארבלי:

תהיינה גם הסעיפים על כל סעיף וסעיף.

אני רוצה לשאול לגבי ההקדמה. מדוע אי אפשר לארגן את הדברים

י. ארידור:

היום - אני לא מדבר על אוקטובר - בצורה כזאת שלא יהיה צורך בכלל במקדמות אלא הם יקבלו את התשלום המלא מיד. מדוע אי אפשר לשלם לאנשי מילואים את הכל? ע"י הסידור שאתם רוצים בו, למה צריך שני תשלומים?

אדם שנימצא במילואים לא יכול ללכת למעביד לקבל את השכר או

מר ברק:

אם זה עצמאי לביטוח הלאומי - אולי הוא יכול אבל זה קשה לו, הוא בצבא. כל הרעיון היה במקדמה שהמשפחה ב-1 לחודש מקבלת סכום מסויים ישר מהצבא. הצבא לא יכול לתת את כל הסכום: זה תלוי בשכר העבודה של האיש, לגבי העצמאי זה תלוי בהכנסה. הצבא לא עושה שום חישוב, החישוב נעשה או אצל המעביד או בביטוח לאומי.

אני לא מדבר עכשיו על הצבא, אני מדבר על הממשלה. כאשר

י. ארידור:

עושים את החישוב הזה, כאשר הביטוח הלאומי עושה את החישוב הזה, אנחנו נימצאים בפברואר והוא כבר עשה את החישוב הזה, הוא משלם לחייל את היתרה שמגיעה לו מעבר למקדמה. מדוע את החישוב הזה, כמה מגיעה לו היתרה, הביטוח הלאומי לא יכול לעשות קודם ולשלם לו כמה שמגיע לו בלי צורך במקדמות?

השיטה של התשלום ישירות ע"י הצבא, המקדמה ע"י הצבא, פירוש

מר סיון:

מהיקף גיוס וזה מותנה אך ורק בהיקף הגיוס. כאשר היקף הגיוס גדול יש חשש משני דברים: לא רק שחילתם מגויסים אלא שרבים מהמעבידים או מאלה שעוסקים בהכנת התשלומים הם גם מגויסים ולכן יש חשש שהתשלום יתעכב ע"י המעביד למגויסים ולכן הצבא, בצדק, רצה קודם כל לשלם מקדמה על אותו חשבון שגם במידה והמעביד מגויס עדיין יגיע תשלום למשפחה. לגבי עצמאים, זה גם נכון בצורה שונה, כאשר היקף הגיוס של עצמאים הוא גדול יש חשש שסניפי המוסד לביטוח הלאומי לא יעמדו בעומס. הבעיה העיקרית היא שכאשר היקף גיוס גדול גם מצד המעבידים וגם מצד סניפי המוסד, יכולים להיות שיבושים בתשלומים. נגיד 5% מהמשפחות עלולות להיפגע, לפחות הן מקבלות את המקדמה ואז יש להן נשימה לברר את הברור ולהגיע לסידור של יתרה. כאשר היקף הגיוס יצטמצם יגיע למימדים - אני לא יודע מה זה נורמלי היום - אבל למימדים יותר קטנים, אפשר יהיה לחזור לשיטה ובעצם אין רצון מיוחד להמשיך בשיטה הזאת לנצח, אלא

מחכים לראות מה יהיה היקף הגיוס. כשהוא יהיה יותר קטן אין ספק שגם המעבידים וגם עובדי המוסד יהיו מסוגלים להתגבר על החשלוּמים. אין שום סיבה אחרת.

היו"ר ש. ארבל:

כי גם התשלום איננו נעשה ישירות מהביטוח הלאומי, זה

נעשה באמצעות המעבידים.

י. ארידור:

התשלום הזה נעשה במשך החודש, זה לא מצב שהוא נדחה למשך חצי שנה, כלומר אם הוא נעשה לא טוב, הוא נעשה לא טוב במשך חודש; אם הוא נעשה טוב הוא נעשה טוב במשך החודש - אני שואל, מדוע היום בפברואר אי אפשר היה כבר להתארגן בצורה כזאת שתהיה אינפורמציה מדויקת מיהם החיילים, מה הם משתכרים, איפה הם עובדים ולסדר את הסידורים האלה ללא קשר עם מקדמה. אם מדברים על כך שיכולים להיות שיבושים, אז שיבושים יכולים להיות גם במקדמות, שיבושים יכולים להיות גם בתשלומים המסתדרים במשך החודש. מה שצריך היה, במקום לבוא ולתפור טלאי של מקדמה, היו צריכים לבוא אלינו ולהסביר לנו מדוע העניין איננו מאורגן כמו שצריך. הלא אי אפשר לצפות שועדת העבודה תשלים עם הודעה כזאת שאנחנו לא מאורגנים טוב, מפני שהצבא יותר מדי גדול.

היו"ר ש. ארבל:

המקדמה ניתנת ב-1 לחודש והתשלום מהמעבידים ניתן בסוף

החודש, אז אתה רוצה שיחכה חודש ימים?

י. ארידור:

לא, כל ההבדל הוא פחות מחודש. צריך היה להקדים את התשלומים בצורה כזאת שיוכלו להתסדר. זה מפריע לי מפני שאני רוצה שאדם יקבל את כל מה שמגיע לו מיד בתחילת החודש.

סא"ל הרשקו:

אני רוצה להוסיף כי התשלום לאיש המילואים זה עבור תקופת שרות בפועל. גם הצבא עצמו איננו יודע איזה איש מילואים ימשיך לשרת עד סוף החודש, כל יום יש שחרורים ולכן אין אפשרות לתכנן מראש ולשלם לו מראש.

א. לין:

השאלה שלי נובעת מאיזו אינפורמציה שאני לא בדקתי אותה. חייל שעובד בחברת החשמל, יצא למילואים, קיבל מפרעה. היות וחלו עליו ניכויים שונים מהחייבויות שלו שהוא לקח, ובבן מה קרה? עשו לו את החישוב של הניכויים מהשלימה האומללה הזו כאילו קיבל את המשכורת המלאה. היות והוא מהחלה קיבל את המפרעה, אבל אני מבין שזה לא המקרה היחיד.

אני טוען - מבלי שאנחנו נכנסים כרגע, אני רואה את סיעת רק"ח הגישה באן את ההסתייגויות שלה, יכולים להתווכח כך או אחרת - אבל לפני שאנחנו נכנסים לדיון לגופו של עניין, המדובר הוא כאן על סכומים כאלה או אחרים, השאלה היא האם יש אפשרות להורות במקביל לדיונים ולאישור של החוק על נוהגים ונוהלים פנימיים של מעסיקים, של מעבידים, בנושא של הורדות וניכויים שאפשר לדחות אותם עד אשר האיש ישתחרר ויחזור לעבודה תקינה במפעל. שום אסון לא יקרה, אם חברת החשמל חייבת לשלם עבור אותו איש לכך וכך בנקים, אם

היא תשלם באיחור של 3-4 חודשים.

היו"ר ש. ארבלי: יש דברים שניתנה לגבם הוראה לא לנכות בינתיים. יש הרבה מקומות שלא רק שמשלמים את המשכורת, אפילו החזקת מכונית וכל הדברים ששילמו אותם בעבר. יכולים להיות ~~הדברים~~ של מקום העבודה זה או אחר, אבל יש גם הוראות מסויימות לגבי ניכויים של משכנתאות.

מר ברק: זה גם לא בריא שהאיש יצבור כל כך הרבה חובות, אחר כך יהיה לו נטל כזה של חובות שהוא לא יצא מזה אף פעם.

היו"ר ש. ארבלי: אני מציעה שאנחנו ניגש לסעיפי החוק.

מר ברק: "חוק להארכת תוקפן של תקנות שעת חרום, תשלום מקדמה למשרתים במילואים, תשל"ד-1974:

1. תוקפן של תקנות שעת חרום, תשלום מקדמה למשרתים במילואים, תשל"ג-1973 בנוסח הניחן בתוספת מוארך בזה עד יום ה' בניסן תשל"ד, 31 במרץ 1974.

היו"ר ש. ארבלי: אני לגבי הסעיף הזה, הצעתי במליאה ואני חוזרת על ההצעה הזאת, לדעתי רצוי שאנחנו ניחן כאן תקופה יותר ארוכה. והיה, אם אין צורך בתקנות הללו ממילא השר יכול לבטל אותן בכל רגע, אבל אם יהיה צורך אחר כך עוד פעם להאריך את התקנות, אז נחזור עוד פעם על הפרוצדורה הזאת שהיא לדעתי מכבידה. על כן אני מציעה שההצעה תהיה במקום 31 במרץ, יהיה 1 ביולי או 1 באוגוסט, זה לא משנה כל כך.

י. ארידור: פעם אחת מציע משרד העבודה הצעה טובה, אז למה לקלקל אותה. זה שמשרד העבודה הציע שהתקנה תהיה בתוקף עד 31 במרץ, יש בזה דבר חיובי. אנחנו שמענו עכשיו שישנן אפשרויות של שינוי הגישה לגבי המקדמות, נניח יהיה יותר ברור מבחינת הגיוס, הגיוס יהיה יותר בהיקף קטן - אז מה באים ואומרים: יכול להיות מצד שני שיהיה צריך להגדיל את המקדמות, נראה מה תהיינה ההתפתחויות. אם אנחנו נאריך את זה עד יוני ואם עד יוני צריך יהיה לשנות את המקדמות או להכניס שיפורים בדברים האלה, כך אנחנו נוכל לבוא ולבדוק את הנושא מחדש עד מרץ. אנחנו יודעים שזה ענין זמני, זה לא סידור טוב כל הסידור הזה, זה סידור שבא בעצם בבחינת טלאי מסויים, תיה צריך לעשות סידור כולל ואחיד. אז למה לשלול מועדת העבודה, מהכנסת ומועדת העבודה, את הסמכות הזאת לבדוק את זה במרץ. אם אנחנו נדחה את תחולתו של החוק הזה לעוד כמה חודשים, פירוש הדבר שאנחנו מקטינים את הפיקוח הפרלמנטרי בנושא שהוא אחד הרגישים ביותר בינו. אילו היתה באה היום הצעה מצד העבודה להקטין את הפיקוח הפרלמנטרי הייתי מתפלא, מפני שאני לא יודע ששר העבודה רוצה להקטין את הפיקוח הפרלמנטרי, כשזה בא מצד יושבת ראש ועדת העבודה הצעה להקטין את הפיקוח הפרלמנטרי, אני באמת מתפלא שהצעה כזאת באה. נכון שישנו סעיף 2 ששר העבודה רשאי לבטל את התקנות, אבל לא למה שהוא רשאי אנחנו צריכים לדאוג, אנחנו צריכים לדאוג גם למה שאנחנו רשאים ואנחנו נוכל, אם ההצעה הזאת תהיה כמו שהיא, לדאוג במרץ לשיפורים נוספים בהחאם לנסיון שהצטבר במשך החודש הקרוב, אז סעיף 2 בכלל איננו נוגע לענין

והייתי מציע בכל הכבוד, לשם שינוי אני מציע היום, לתמוך בהצעת הממשלה בסעיף 1.

גב' פנחסוביץ:

בכל התקנות הוגשו סידרה של חוקים להארכת חוקף של תקנות שעת חרום שהוצאו ע"י השרים השונים. לפני ועדת חוץ ובטחון הובאו שני חוקים: החוקים שהוציא שר הבטחון בתמומים השונים שזו כמות גדולה של חומר ותקנון של שר הפיתוח בצנין החשמל. ועדת החוץ והבטחון, וכמדומני שהשטחים המנוחזקים החוק הופיע בפני ועדת חוקה, על כל פנים ידוע לי שבועדת חוץ ובטחון ביוזמת הועדה האריכו את התוקף עד 30 באפריל מבלי לבדוק את תוכן התקנות, מבלי לקרוא אותן כיוון שהם הניחו שאם יהיה צורך בהארכה - קיוו שלא יהיה צורך - אז תיכנס הועדה לדיון בתקנות עצמן, גופן. אם תממשלה או שר העבודה יבקש הארכה נוספת הוא צריך בבר היום להגיש חוק להארכת חוקף אף מעל ל-31 במרץ כיוון שזו הפרוצדורה של הגשה לקריאה ראשונה, שהות לועדה לדון ואחר כך קריאה שניה ושלישית ולכן אני הייתי מציעה שבכל זאת הועדה תשקול הארכה נוספת מעל ל-31 במרץ.

מ. ורטמן:

למעשה שלשום נדמה לי פג חוקף התקנות, זה לא נורא שזה רטרואקטיבית. אם משאירים עד 31 במרץ, למעשה אנחנו אומרים שבזה סיימנו את תפקידינו כי עד שהועדה תסיים ועד שזה יעבור קריאה שניה ושלישית יהיה אמצע מרץ ולמעשה מאשרים רטרואקטיבית מה שקיימים.

יחד עם זאת אני הייתי רוצה לשמוע עמדה רשמית של הממשלה שהיא מבקשת להאריך. אני לא מציע שאנחנו נהיה היוזמים הארכת תקנות. אם תהיה פניה של הממשלה שהיא מבקשת להאריך את זה, אז אני אהיה בעד זה שאנחנו נקיים את זה.

מר ברק:

לא מדובר פה בהארכה ל-3 שנים אלא 3 חודשים, זאת אומרת, לפי הצעת היו"ר שאנחנו מצטרפים אליה. בואו נראה על מה מדברים פה. מדברים פה על תקופה של 3 חודשים, אילו היתה תחזית והיינו יודעים שב-31 במרץ מיד נובל לעבור למצב רגיל של חלומים ע"י קרן השוואה או ביטוח לאומי כרגיל לא היתה שאלה וברור שהחוק הזה היה מסיים את תפקידו וב-1 לאפריל החיים חוזרים למסלולם הרגיל.

אני רוצה להזכיר לכם את דברי מר סיון כאן שאמר שאנחנו הולכים עם הזמן, אנחנו בודקים את הנסיבות כפי שהן מדי פעם בפעם והסידור הזה של המקדמות, אנחנו לא אומרים שזה סידור אידיאלי, אף פעם לא אמרנו את זה, אבל זה סידור שהמצב הנוכחי מחייב אותו, זה סידור הד-הוק, על זה אין ויכוח. לוח הזמנים כיום הוא כזה שלאחר שהיתה קריאה ראשונה בכנסת - זה גם כן נמשך שבוע עד 10 ימים - ואנחנו נימצאים עכשיו בסוף פברואר ועד שזה יגמר יגיע תחילת מרץ או אחרי תחילת מרץ. פירושו של דבר, שאם היינו חושבים ומי שחושב שצריך מ-1 לאפריל מיד להפסיק את זה, אז ברור שצריך לחשוב על אפריל, אבל נדמה לנו שהתחזיות אינן כאלה שב-1 לאפריל המקדמות ייפסקו אלא שהם ימשכו הלאה. אז יבנל להיות ויכוח אם זה חודש, חודשיים או 3 חודשים. אנחנו לא מדברים על שנים אלא על חודשים. אז במקום לבנות הנה בעוד חודש עוד פעם בשביל להאריך את אותו דבר, אז אנחנו אומרים: בואו ניקח מבט קצת יותר רחוק ונראה יתכן שהמצב הזה ימשך חודשיים-3 חודשים.

אני מציע שתראו את סעיף 2

אחר כך, בו יש איזו תשובה. על כל פנים אם יהיה רצון לבטל את זה לפני זה, אפשר לעשות את זה.

מר סיון:

אני חושב שגם בקדנציה הקודמת של הועדה, הממשלה לעתים קרובות נענחה לרצון לשינויים של יו"ר הועדה, לשינויים במעיפים של תקנות וחוקים שבאו לוועדה. גם הפעם שמענו על הרצון לשנות, היתה התייעצות בממשלה והחלטנו שאנחנו מקבלים את היוזמה הזאת של תיקון בתקנות.

א. לבנבראון:

אני בעד זה שנשאיר את התאריך כפי שישנו בהצעת החוק. הנימוקים שלי הם קצת שונים מהנימוקים שהושמעו כאן. לו הסידור היה אידיאלי אפשר היה תיכף לחתום על עוד חצי שנה. היות ויש הרבה ליקויים וגם מחוך מגמה ומחשבה שבכל זאת מתקדמים לקראת איזה שהיא הסדר, שבכל זאת נזכה לצמצום המילואים. ~~האם יהיה צורך אפשר ברוב ההצעות לשנות.~~

פ. גרופר:

אני לא חושב כפי שאמרת שזה ענין של רטרואקטיבי. לדעתי זה הדבר הכי פסול שיכול להיות. המוזר הוא שלא רק כאן בהצעה הזו שנותנים לנו 31 במרץ - אני יושב בעוד ועדה וגם שם אותו הדבר - צריכים האנשים שמציעים לחשוב שהפרוצדורה עצמה לוקחת זמן. צריך היום כבר לדבר מ-31 במרץ והלאה. היום צריכים לגמור את הצעת החוק הזו וצריכים מיד להגיש הצעת חוק מה-31 במרץ אם אנחנו לא רוצים שיהיו תקלות.

היות ופה הוסבר שעד 30 באפריל

ועדת חוץ ובטחון הגישה חקיקה לכל החומר שהוגש בתקופה - לא הייתי מציע שאנחנו נמליץ גם לסוף אפריל לפי המתכונת שם. אני מציע להאריך את זה בעוד חודש ואם חושבים להאריך צריך להתחיל חודש וחצי קודם. עכשיו החוק תוקפו פג וזה לא טוב לאנשים.

א. מויאל:

אני מבין שאתם הצעתם הארכת תוקף החוק עד 31 במרץ בגלל שנת התקציב הממשלתית, זה ההגיון. עכשיו הנושא הולך לכנסת והממשלה תוכל להגיד שבמקום שאנחנו נאריך תוקפן של החוק הזה לחודש ורבע בואו נוסיף עוד חודש.

י. יודין:

מבחינה עניינית יש צורך להאריך, זה לטובת הציבור ובמיוחד זה לטובת העובדים. בצבא היום נימצאים אלפים רבים ואין סיכוי, גם לפי התפתחות פוליטית הרצויה והמקובלת ביותר, גם אז אין סיכוי שעד סוף חודש מרץ - פירוש הדבר 4-5 שבועות מהיום - ישתחרר רוב האנשים הנימצאים היום במילואים. למדתי מהנסיון שלהפעיל מכונה כבדה כזאת של תשלומים, אין זה דבר פשוט. שכאיש ההסדרות הייתי עד לקשיים מרובים ולתלונות אשר הגיעו למוסדות שונים מכיוון שגם ההחלטות שהיו קיימות לא הזדרזו גורמים שונים להפעילם או לא היו מוכנים להפעיל אותם מיד. אני חושב שיש לנו ענין להכניס, עד כמה שניתן במיטואציה עדינה זו, אלמנט של יציבות, שהאדם ידע מה מגיע לו ושכל הגורמים ידעו מה מגיע ועל בסיס זה יאורגנו כל התשלומים המגיעים לאנשי מילואים.

אני רוצה לומר לך יו"ר, יש לי

ספק מבחינה פורמלית. אני חושב, אבל אולי אני טועה - אני עדיין מרגיש את עצמי די "ירוק" - יש לי רושם שמבחינה פרלמנטרית הכנסת וועדותיה צריכים להיות מעוניינים בחיים עפ"י חוקים קבועים ואילו הממשלה הפא זו אשר מכניסה את האלמנט של תקנות שעת חרום. לכן, מכיוון שמדובר בהארכת תוקפן של תקנות שעת חרום, אני הייתי רוצה שעל שולחן הועדה תונח בקשה פורמלית של הממשלה, שהארכת צריכה להיות עד 30 באפריל ולא עד 31 במרץ. אני אסתפק בפחות מזה, אבל ברור שהיוזמה הפורמלית צריכה לבוא מצד הממשלה, אנחנו יכולים לחוות את דעתנו שזה רצוי, שזה נחוץ, אבל מבחינה

פרלמנטרית ופורמלית נדמה לי שהיוזמה צריכה לבוא מצד הממשלה.

היו"ר ש. ארבלי:

רבותי, מה שאני הצעתי זה לא בבחינת בל יעבור. אני הצעתי

את זה לטובת העניין, כפי שהסביר כאן ח"כ גרופר, עד שיאשרו את התקנות תוקפן למעשה יהיה רטרואקטיבי, כי התקופה פגה ואנחנו עדיין את התקנות לא אישרנו. 31 במרץ נשאר עד אז חודש ימים, עד שבוא הצעת חוק חדשה ואנחנו טוב נתחיל לדון בנושא הזה מחדש, אני לא יודעת איזה ערך יש לזה. אני לקחתי בחשבון שבמקום להביא תקנות חדשות אנחנו ניקח את כל הדברים הללו בחשבון שיכלו להיות כבר בתקנות החדשות ונקבע אותן כבר פה. פשוט לקצר את הפרוצדורה, אין פה הסרת פיקוח פרלמנטרי, מי מנע מאתנו פעם להעלות נושא כזה או נושא אחר, לבקר ~~שהוא~~ או שר אחר, לפקח על הפעולה שלו. בכלל לא. לא צריך להזמין שרים לכל נושא שיבואו לכאן לוועדה, די נכבדים עלינו הנציגים של שר העבודה ושל שר האוצר ושל שר הבטחון שיושבים כאן אתנו היום, הם נכבדים והם מייצגים נאמנה את כל השרים הנוגעים בדבר.

לגבי בקשה פורמלית של הממשלה

וכו' - הדבר הזה אף פעם לא היה נהוג. מספיק כאשר מודיעים נציגי הממשלה שזאת גם ההצעה שלהם, אז ~~היא~~ היא גם הפרוצדורה, זאת הצעה מיותרת. אנחנו אף פעם לא מחכים להצעות פורמליות של הממשלה ששרים צריכים להגיש אותם בכתב או שצריכים להביא אותם בדרך מקובלת וכו' - זאת היא המסגרת המקובלת. מספיק שנציגי הממשלה מודיעים כאן שהם מציעים כך וכך, וחזקה שזה על דעת הממשלה, אז אנחנו מקבלים את זה. אני לא רואה בעניין הזה שום דבר עקרוני מבחינת התאריך שהולכים להלביש לו אידיאולוגיה זו או אחרת, אפשר להתפשר על יוני, אפשר אולי להתפשר על מאי אבל לדעתי מרץ זה לא כל כך מעשי. הועדה תצטרך לדון בנושאים אחרים, אנחנו לא נעסוק כל הזמן רק בהארכת תוקפן של תקנות אלה, יש עוד תקנות נוספות, יש לנו חוק הנכים שצריך להפעיל אותו באפריל ותקנות עדיין אין - אז לא נבזבז את זמננו בדיון רק על התקנות האלה. אז בבקשה, אפשר להתפשר על תאריך מסויים. מבחינה עקרונית 31 איננו טוב, אפשר להתפשר על תאריך אחר שהוא יותר טוב ויתן נשימה יותר ארוכה, במידה ויצטרבו עוד פעם לתאריך את התקנות הללו יביאו פעם נוספת, בעוד חודשיים בעוד שלושה חודשים, אבל לא בעוד שבועיים.

אם יש סכמה שהתאריך 31 במרץ

איננו התאריך שצריך להיות ואנחנו נציע תאריך אחר, אז נציע תאריכים ונתפשר על אחד מהם.

י. ארידור:

אני מתייחס לעניין הזה מעבר לעניין של המקדמות מבחינת

חומרתו הפרלמנטרית ~~כלומר~~ שנין של הארכת תקנות לשעת חרום מבחינה פרלמנטרית כאשר הוא נעשה לא לפי בקשה יוזמה ע"י הממשלה...

היו"ר ש. ארבלי:

אני מורידה את היוזמה שלי. אני מורידה את ההצעה. הממשלה

תציע תאריך אחר.

י. ארידור:

מה שאני מציע, מכיוון שהנושא הזה הוא נושא חמור מבחינה

פרלמנטרית גם אם היה מוצע ע"י הממשלה לתאריך מעבר למה שהממשלה ביקשה במליאת הכנסת ומליאת הבנסת נתנה את האישור הראשוני רק עד 31 במרץ ולא יותר מזה, בקריאת ראשונה, אפשר כמובן לתאריך - אני לא אומר שזה מחוץ לסמכות הפורמלית של הועדה להציע הארכה - אבל בכל זאת

הבקשה שאושרה במליאת הכנסת בקריאה ראשונה היתה עד 31 במרץ, באופן פורמלי יש לנו הסמכות להציע הארכה נוספת. אני רק מציע להזמין את שר העבודה בכדי שיביע את דעתו ודעת הממשלה בפנינו ולא להסתפק, בכל הכבוד, בנציגים המכובדים שיושבים כאן, אלא לשמוע את הדברים ישיר ממנו והנושא לדעתי די חשוב מבחינה פרלמנטרית וסוציאלית כדי שהשר יבוא ויגיד האם הוא רוצה להאריך את התקנות, איננו רוצה להאריך את התקנות מעבר ל-31 במרץ ונשמע מה הן הצעותיו.

א. אבטבי:
אנחנו נתקלנו בבעיה דומה גם בוועדת הכלכלה. אם אני לא טועה, יו"ר הוועדה הוא גם משפטן בכיר, מר תמיר, הציע שבעצם מה שמונח היום כאן צריכים לאשר רק מה שיש פה. כל חבר כנסת יכול להגיש הסתייגות.

היו"ר ש. ארבל:
אנחנו לא נלמד מה עשתה ועדה זאת או אחרת, גם אנחנו פועלים עפ"י סדר ועפ"י חוק מסויים. יושבים כאן משפטנים גם כן. יש גם דברים הגיוניים. הויכוח הוא איננו על זה אם אנחנו רשאים לשנות תאריך או לא, אנחנו רשאים לשנות כל דבר שכתוב פה, זאת היא הצעת חוק ורשאים לשנות כל מה שאנחנו רוצים. נשאלת השאלה אם אנחנו צריכים לחכות לזה שיבוא שר העבודה לוועדת העבודה בכדי שהוא יאמץ שינוי או שאנחנו סומכים על הנציגים של שר העבודה שיושבים איתנו ושהם מציעים מה שהם מציעים.

מ. ורמין:
כשהמשפטן הוא גם פוליטיקאי בודאי שזה לא מסייע. אנחנו עוסקים עכשיו בחומר הנוגע לרבות חיילים במילואים ואם העניין של משחק בתאריך יביא לידי כך שב-1 לאפריל לא יהיו תקנות ואי אפשר יהיה לשלם, כל מי שיצביע על כך יהיה על אחריותו. אני מציע שהשר לא יבוא וכל מי שיציע שלא יהיו תקנות על אחריותו. פה לא עוסקים ביבוא מכונות ולא עוסקים בשחרור מכונות, גם זה חשוב, פה עוסקים בתשלום ואם אי אפשר יהיה לבצע את זה - אני מציע שאם זה לא יאושר, 31 במרץ זה כבר היום, לדעתי.

שמעתי שמה שכתוב כאן אושר בקריאה ראשונה, אז בואו נקבל את זה בקריאה שניה ושלישית וגמרנו את העניין.

אנחנו למעשה דנים כבר מעבר ל-31 במרץ. כל אחד יכול להציע דברים יותר טובים, בבקשה. כשנדון על תוספת נציע מה אנחנו חושבים, איך תושבים. למה לחכות? ובכן, אני אומר, אנחנו צריכים לדבר על משהו ריאלי יותר ואם ההצעה היא 31 במרץ איך לנו מה לעשות. אני מציע להחזיר את זה לממשלה והממשלה תגיש הצעה אחרת וכמו שמשלשום כבר אי אפשר לשלם, ב-18 לחודש פג תוקפם, אז יגישו הצעת חוק חדשה, תהיה קריאה ראשונה ואז נדבר על אפריל, מאי, יוני. בינתיים כל מי שהולך בדרך זו ישא על מצפוננו את האחרייות שאי אפשר יהיה לבצע את התשלומים. שנדע, שביוזמתכם אין תקנות, פה לא תהיה שום התחמקות, ביוזמתכם אין תקנות. ובכן, אני בדעה שנעזוב את התאריך ונעבור הלאה.

היו"ר ש. ארבל:
זה מה שרציתי להציע. אנחנו עוברים לסעיף מספר 2.

מר ברק:
2. שר העבודה רשאי בכל עת בצו שיפורסם ברשומות לבטל את התקנות האמורות, כולן או מקצתן. הכוונה של הסעיף הזה בדיוק למצב כפי שהוזכר כאן ע"י ת"כ ארידור - אם יתברר שאין צורך כבר במקדמות, שאפשר לשלם במישרין מקרן ההשוואה, אז אין צורך בזה והיות והמצב הוא נזיל ואנחנו

לא יכולים לחזות מראש מה יהיה, אז משאירים את האפשרות הזאת לשר העבודה. זה לא אומר שהוא ישתמש בסעיף הזה, הוא לא חייב, אלא שזה רק סעיף הסמכה שאם לאור מצב הגיוס, לאור מצב כח האדם יתברר שאין צורך במקדמות האלה או אפשרות לעבור לתשלומים הרגילים.

י. ארידור:

אני רוצה להציע תיקון בסעיף 2. נשלול מהשר את הסמכות לבטל חלק מהתקנות האלה. אין לי שום התנגדות שהשר יהיה מוסמך את התקנות האלה כולן אם יש סידור אחר. אני מבין שלזה יש הסכמה אז אין צורך שאני אנמק, או יש צורך שאני אנמק, מדוע לא צריך לתת את הסמכות הזאת לבטל חלק.

היו"ר ש. ארבל:

סעיף 2 אושר.

מר ברק:

אנחנו נמחוק את המילים "כולן או מקצתן" שמופיעות בסוף. סעיף 3: תחילתו של חוק זה ביום כ"ו בשבט תשל"ד, 18 בפברואר 1974. ברור לכם מדוע צריך את הסעיף הזה, כי התקנות המקוריות פג תוקפן ב-18 לפברואר. זה פשוט למנוע שיהיה חלל ריק באמצע.

מ. ורטמן:

רציתי לדעת מה המצב אם לא מאשרים. אסור לשלם? מותר לשלם?

מר ברק:

אסור לשלם מקדמות.

היו"ר ש. ארבל:

נעבור לתוספת בסעיף 1.

מר ברק:

התוספת: אוצר המדינה ישלם למי שזכאי לתגמול לפי חוק שרות מילואים תגמולים תשי"ד-1959 נוסח משולב, להלן החוק, מקדמה על חשבון התגמול המגיע לו לפי החוק בעד שרותו במילואים בשיעורים אלה:
1. לנשוי עם שני ילדים או יותר - 850 ל"י לחודש.
2. לנשוי עם ילד אחד - 725 ל"י לחודש.
3. לכל אדם אחר - 600 ל"י לחודש. להלן המקדמה.

בעד תקופת שרות קצרה מפורדש תשולם מקדמה בסכום השווה לחלק השלושים של המקדמה החודשית המגיעה לפי תקנת משנה א' כפול מספר ימי השרות במילואים.

ילד לענין תקנה זו, ילדו של המשרת במילואים שטרם מלאו לו 18 שנה, לרבות ילד מאומץ וילד חורג.

י. ארידור:

אני עכשיו לא אחייחם לגובה הסכומים כפי שחברים אחרים יציעו הגדלת גובה הסכומים ואני מצטרף מראש להצעותיהם, אבל אני רוצה להתייחס לכמה דברים הקשורים בתוכן למעט הסכומים.

ראשית כל, מדוע אין הבדל בין נשוי עם 3 ילדים או עם 4 ילדים לבין נשוי עם 2 ילדים. כלומר, אם המחשב של הצבא מסוגל להבדיל בין החיילים לפי מספר ילדים - מדוע אין הבדל

יותר מדוייק במספר הילדים?

זה גובה המקדמה. כמובן אפשר להגיד שנגדיל את המקדמה בצורה כזאת שהוא קיבל יותר ממה שהיה מקבל אילו לא היתה מקדמה בכלל, אז זאת היא הנחה שממילא אנחנו מקבלים אותה שיתכן ש"מפסידים" קצת כסף בגלל המקדמות האלה, אז מוטב שנקציב כסף כזה לטובת מי שיש לו הרבה ילדים.

שנית, מה מצבו של אדם שהוא נניח גרוש או אלמן עם שלושה ילדים. אדם כזה נכנס לקטיגוריה מספר 3, מכיוון שהוא איננו נשוי עם 2 ילדים או יותר, הוא איננו נשוי עם ילד אחד אלא הוא אדם אחר ויוצא איפוא שאדם שהוא אלמן עם 3 ילדים - וודאי יש מקרים כאלה - יקבל רק 600 ל"י ואני אינני מתייחס בזלזול לבעיה שלו. צריך לענות לדעתי גם על זה. אם מישהו יבוא ויגיד לי שאנשים כאלה לא גוייסו אני לא אציע לתקן זאת בחקנות, או שלא גוייסו, אבל כל זמן שאין לי הודעה מוסמכת.

אנחנו שמענו שאי אפשר להסדיר את כל התשלומים מראש, בלי מקדמות, מכיוון שאין יודעים כמה זמן האדם יהיה מגוייס באותו חודש ולפיכך מוכרחים לסדר את הסידור של מקדמות. אני אינני מבין איפוא איך אפשר להפעיל את סעיף קטן ב' שבעד תקופת שרוף קצרה מחודש תשולם מקדמה בסכום השווה לחלק ה-30 של מקדמה חודשית. הרי את המקדמה משלמים בתחילת החודש - אני לומד דברים חדשים. זאת אומרת שההסבר שניתן לי קודם שלפיו אי אפשר לסדר סידורים כוללים מכיוון שלא יודעים כמה האדם יהיה מגוייס באותו חודש, אני מבין שההסבר הזה איננו נכון מפני שגם לגבי המקדמות אנחנו עושים את זה רק בסוף החודש וכל הטיעון ששמעו לפני חצי שעה לפיו אי אפשר לעשות את כל התשלומים מראש מכיוון שכאן נוהגים מקדמה על חשבון החודש הבא. גם המעביד וגם הביטוח הלאומי, תהיה אשר תהיה צורת התשלום, ידעו - הביטוח הלאומי יוכל לדעת כמה זמן אדם שרת. אפשר להעביר את כל ההודעות ישר לביטוח הלאומי והביטוח הלאומי ישלם. אני באמת רוצה להבין מדוע אי אפשר שכל האיגפורמציה הזאת במקום שהיא תעובד, ותעובד פעמיים, פעם אחת דרך המקדמות, היא תעובד פעם אחת כוללת ואדם יקבל את כל התשלום בהתאם לזמן בו גוייס.

ל. דיציאן: אני הייתי רוצה לשאול שאלה לפני שאני אציע הצעה. מה מקבל חייל בשרות קבע, לפי דרגות כפי שהן כאן: נשוי או רווק, נשוי עם ילד, נשוי עם 2 ילדים. אם אני אקבל תשובה על זה, יש לי הצעה.

א. לבנבראון: יש לי הסתייגויות גם בסעיף זה. אני חושב שהסכומים שנקבעו נקבעו הרבה לפני הגל האחרון של ההתיקרויות ואנש מציע בכל זאת להתחשב עם מה שקרה בתקופה האחרונה ולשנות את המקדמות, כי לכל הדעות אין הן יכולות להספיק לקיום המשפחות. יש לתת הגדרות יותר מדוייקות ולא להסתפק רק עם 2 ילדים או יותר, אלא להתחשב אם זה יותר ילדים גם במצבים כפי שהוזכרו כאן.

אני גם לוקח בחשבון שיש חלק לא מבוטל של מגוייסים שלא נהנים מכל תוספת למקדמות האלה, מתוך סיבות שונות ואנש לא רוצה כאן לפרט, וכך יוצא שזה המשכורת המלאה שלהם לחודש פמים. אני הצעתי הצעות קונקרטיות שגם הן לא מרחיקות לכת כל כך אבל משנות את מצבם של המגוייסים.

א. לין:

הצעתי היא, בהמשך להערותיו של ח"כ ארידור, לנסות לשנות את הניסוח. אנחנו מדברים בסעיף 1, אני קורא: "המגיע לו לפי החוק על שרותו במילואים בשיעורים אלה" להוסיף אחרי זה, במקום לנשוי להשתמש במילה **אב** - **אני מציע** חלוקה אחרת לגמרי. במילואים משרתים גם אנשים שיש להם 4 ילדים ומעלה. קיבלתי מכתב מאדם שיש לו 8 ילדים והוא נכנס לקטיגוריה של מפרנס 2 ילדים. אני מציע: אב ל-4 ילדים ומעלה, אב ל-2 עד 3 ילדים, אב לילד אחד, תומך בהורים שאינם מתפרנסים, לכל אדם אחר. לדעתי המילה נשוי לא תופסת. יש להניח שכל חייל שמשרת בצה"ל ויש לו ילדים בין אם הוא אלמן ובין אם הוא נשוי הוא מפרנס 3 ילדים או 4 ילדים. ההיצמדות לנישואים לא רלוונטית. אני מציע להתקין בחוק 5 קטיגוריות שתחילתן מ-4 ומעלה ויורדת למטה ולהוסיף לזה קטיגוריה של לכל אדם אחר, תומך באדם שאינם מתפרנסים.

היו"ר ש. ארבל:

אני רוצה משהו כאן לומר. גם הסעיפים המובאים כאן בתוספת אינם מניחים את דעתי, כי בכל אופן חל משהו במשך ינואר ופברואר ואנחנו צריכים לקחת זאת בחשבון, אמנם לגבי אלה שתהיה אצלם השלמה עד ההכנסה שהיתה להם משכר וממשכורת לפני גיוסם, השלמה שבאה מקרן השוואה היא משתלמת עד להכנסה שהיתה להם, אבל בבל זאת ישנם כאלה שאין להם השלמה וזאת היא למעשה ההכנסה היחידה שממנה הם מתפרנסים בתקופה שהם מגויסים וממנה מתפרנסת גם המשפחה שלהם.

לגבי מספר הילדים, מדוע כאן נכנס 2 ילדים בלבד ולא לקחו את יתר הילדים, אנחנו דנו כבר בנושא הזה בישיבות קודמות כאשר דנו על הצו הראשון והסידור השני שהיה בתשלומים למשרתים במילואים. אז העלינו את הסוגיה הזאת ואני מניחה שגם אם ישיבו נציגי הממשלה על הנקודה הזאת, אשר הם מסבירים שלקחו 2 ילדים, מכיוון ש-2 ילדים במסגרת של ילדי עובדים זה משתלם במסגרת של המעביד, באמצעות המעביד, והילד השלישי ומעלה זה באמצעות הביטוח הלאומי. זאת אומרת התשלום ניתן ע"י הביטוח הלאומי מהילד השלישי ומעלה. לכן גם כללו כאן את שני הילדים הראשונים, בכדי שגם העצמאי יוכל להנות מהתוספת הזאת שלא ניתנה לו באמצעות הביטוח הלאומי. יתכן שיש מקום, מאחר ולגבי הילד השלישי, התשלומים שניתנים במסגרת הביטוח הלאומי יחסית הם נמוכים מהתשלומים אשר אינם מוצעים כאן, יתכן שיש מקום לחשוב גם להוסיף לגבי הילד השלישי, אבל את זה צריך באמת לשקול.

אני הייתי מציעה שלגבי 3 - לכל אדם אחר - נעמיד את זה במקום 600 ל"י על 700 ל"י, לגבי נשוי עם ילד אחד על 825 ל"י במקום 725 ל"י, נשוי עם שני ילדים או 3 ילדים נעמיד את זה על 950 ל"י במקום 850 ל"י ואני מציעה להסתפק ב-3 רובריקות ולא להכביד יותר ולהוסיף יותר כי גם אז המלאכה יותר קשה מבחינה זאת. לגבי העניין של האלמן, ימצא ניסוח יותר טוב, כדי שהוא לא יהיה מקופח וחהיה לו הזכות לקבל. לגבי הפתרון של האלמן אולי אפשר להגיד "עם תלויים" ואז ימצא פתרון גם לגבי ההורים במידה ותלויים בו, יכול להיות שאין לו ילדים אבל יש לו הורים התלויים בו.

מר ברק:

לגבי עניין האלמן או גרוש - זאת נקודה שאנחנו נימצא דרך לחקק את זה. ודאי שמגיע לו גם כן החשלוס, אבל אני מציע שלא נעמוד כרגע איך יהיה התיקון. עקרונית זה ניתן לתיקון.

אני אחיחט לכמה מהנקודות שהועלו. השאלה הראשונה היתה ביחס להגדלת המקדמות במקרה וישנם יותר מ-2

ילדים. כבר יו"ר העירה שההגיון שבעצירת גודל הסכומים בין שני הסכומים היתה בכך שלמעשה המוסד לביטוח לאומי, דרך הקיצבאות למשפחות מרובות ילדים, ממשיך לשלם חודש חודש כסידורם את הקיצבאות למשפחות האלה החל מהילד השלישי והרביעי ואילך. הסכומים האלה אינם נפסקים כאשר האנשים יוצאים לשרות במילואים. אדרבה, לרגל הגיוס למילואים ומחוך חשש שמא התשלומים למגוייסיים יתעכבו או ישתהו, המוסד לביטוח לאומי אפילו נתן מקדמות בגובה של 4 תשלומים חודשיים בחודש נובמבר לכמחצית או שני שלישים מהמגוייסיים שיש להם 4 ילדים או יותר, כך שלמעשה אם אתם קוראים את הסכומים כאן - 600, 725, 850 - אתם יכולים לקרוא אותם כאילו הם ממשיכים בצעדים של 51 ל"י אם נדבר על חודש ינואר. ככל שמספר הילדים עולה, התשלום הממוצע לילד יורד.

ח"כ ארידור, התשלום שאנחנו מדברים עליו איננו כל התשלום כולו. הוא סכום שבא על החשבון ואם רוצים להסתכל על ההכנסה כולה שעומדת לרשות המשפחה וכל מרכיביה צריך לראות את התגמול כולו כולל הפרשי התגמול, כולל הקיצבאות שמשלים הביטוח הלאומי ואם אתה תסתכל על סה"כ הכנסות של המשפחה אתה תמצא אמנם שבחברה בדרך כלל משפחות מרובות ילדים, השכר הממוצע שלהן הוא יותר נמוך, אז אם אתה רוצה להסתכל על זה כך. גם התשלום הממוצע המלא, שמקבל אדם שמשרת במילואים, הוא אמנם בממוצע יהיה קטן יותר אצל מפרנסים של 4 ו-6 ילדים ויותר. זה נכון, אבל זה כל הרציונאל של קרן ההשוואה. קרן ההשוואה לא באה לתקן את התחלקות ההכנסות שיש למפרנסים במשק בסקטור האזרחי. קרן ההשוואה באה להבטיח למי שיוצא למילואים שההכנסה תהיה שקולה למה שהוא איבד כתוצאה מכך שיצא למילואים. מה שכאן קורה הוא שלגבי התוספות לילדים, התוספות לילדים אינן מופחתות, אינן חסומות במקסימום של 1,500, הן ניתנות מעל ומעבר בעוד שהשכר, כולל קיצבת שני הילדים, בחלק מהעובדים חסומים ע"י מס שהם משלמים. כך שצריך לראות את התמונה במלואה וקשה כאן להוציא מחוך הקונטקסט, מחוך כל הנוסחה של התשלום כולו, מרכיב אחד ולהגיד שזה עולה או יורד. נכון שהפרשים מבלי ילדים לילד אחד הוא 125 ל"י, על הילד השני שוב לכאורה 125 ל"י וזה מתייצב. אבל אם אתה מסתכל על המשרתים במילואים מתברר לנו, מחוך סקרים שאנחנו עורכים, שבסה"כ כ-8 עד 10 אחוזים מהמשרתים במילואים...

הסקר שאנחנו ערכנו לגבי המשרתים בדצמבר הראה לגבי מידגם, סדר הגודל הוא בהחלט אמיץ אני חושב, שמשהו כמו 8 עד 10 אחוז מן המשרתים במילואים, שברם היה נמוך יותר מן המקדמות עליהן מוצע כאן בתקנה הזו. כלומר, למשרתים במילואים האלו, אותם 8 עד 10 אחוז, ששכרם האזרחי היה נמוך יותר ולולא התקנה הזו, לולא תשלום המקדמות, אם היינו חוזרים לכאורה לקרן ההשוואה עם התקנות הרגילות הם היו מקבלים תשלום קטן יותר.

אני רוצה להעיר לכל אלה שעומדים להציע הגדלת הסכומים שכאן מדברים עליהם שישימו לב למומנט אחד נוסף: הסכומים שפה נקובים הם סכומים נטו, אחרי ניכויים אישיים. אתם יודעים שהתגמול למשרת במילואים נחשב ~~ל~~ לכל דבר והוא חייב מחוך כך במס הכנסה, בניכויים לביטוח לאומי, בהפרשות לקופות פנסיה וכו' וכו'. אני מדבר על הניכויים האישיים משכרו של העובד ואם מישהו מכם יקח את לוח הניכויים ויקח למשל בדוגמא שמובאת כאן לפניכם: שכיר שיש לו שני ילדים, אשה לא עובדת ומקבל הכנסה, שכר נטו, אחרי ניכויים 850 ל"י תמצאו שלפי המצב בינואר - פברואר טרם סוכם סופית - 850 שקול פחות או יותר למשכורת ברוטו של כ-1,100 ל"י. כך שכל מי שבא להציע הצעות להגדלת הסכומים, צריך להביא בחשבון שהסכומים, וכאן יש סכומים נטו,

אני רוצה הערה אחת נוספת לח"כ ארידור בקשר לכל עניני המקדמה. אני חושב שחברי הסבירו יפה מדוע זה טוב למגוייסיים סידור כפי התנאים שהיו עד עכשיו - הסידורים עדיין נמשכים - ששונתה שיטת התשלום והכניסו מקדמה.

ס"ל הרשקו:
להיות כמו כל אחד. על זה אין ויכוח.
זה ייבדק ואם זה לא כך זה יופעל רטרואקטיבית.

לגבי שירותי הבריאות...
התחלנו לחלק את התשלום לאנשי מילואים לשניים...
לחלק את התשלום לשני חלקים, למרות שברור שזה מסרב. הסיבה המרכזית הייתה שהמנגנון של הביטוח הלאומי - בין באמצעות מעבידים ובין באמצעות המוסד עצמו לעצמאים - לא יהיה מסוגל לוודא, גם עכשיו לא יהיה מסוגל לוודא, הצבא מוסר אחד לחודש דרך המחשב מה היה בפועל, כמה שרתו בפועל. במשך אותו חודש. אם עכשיו היינו לוקחים את הרשימה זו ומעבירים אותה לגוף אחר ע"מ לבדוק מה מגיע מה לא מגיע, כמה ימים, ולעשות את כל התחשיבים, ולשלוח את זה, זה יקח המון זמן. שבוע, שבועיים, אינני יודע. אנחנו רצינו ואנחנו עומדים על כך עכשיו בחוקף שבמידה וגיוס המילואים עדיין גדול ובמידה ואנשים משרתים ברציפות תקופות ארוכות - אם נחזור למצב של חודש, חודש וחצי כפי שהיה לפני המלחמה, אם במשך חודש הוא לא קיבל את התשלום ואחרי השחרור הוא בא לביטוח לאומי וזה לוקח כמה ימים ומקבל את התשלום הזה, לא יהיה נזק גדול. אבל אם אדם משרת במילואים חודשיים, 3, 4, 5 חודשים אנחנו צריכים לוודא שהאשה תקבל אוטומטית כסף, שלא תהיה בכלל בעיה של בירורים אם כן מגיע לה, לא מגיע לה, המעביד מגוייס, המעביד מסוגל לשלם, לא מסוגל לשלם. צריך שלאשה לפחות ב-1 לחודש יהיה את הסכום המינימלי הזה אותו היא מקבלת. כל שיטה שעכשיו אנחנו נרצה לאחד אותה תהיה מוכרחה להאריך את משך הזמן עד שהאשה תקבל את הכסף.

כשאנחנו במחשב כמה ימים

בפועל, בסופו של דבר יש לנו פיגור בכמה ימים כי המחשב אין לו את האינפורמציה כל יום על החייל ששוחרר לפני יומיים-שלושה. למרות זאת אנחנו משלמים באותו חודש, רואים אותו כמשרת בפועל. אם אנחנו רוצים לעשות חשבון מדוייק כפי שאתה מציע, האשה לא תקבל את הכסף. בדקנו את זה ולכן גם הצבא עדיין במצב הזה עומד בחוקף שהמקדמות באמצעות צה"ל ישולמו למרות שמבחינת הצבא זה מסרב לאותו, הוא לא היה בנוי לתשלומים בהיקף כזה, עם כל הבעיות הכרוכות והטיפול עם המשפחות.

לגבי שכר קבע - אנשי הקבע מקבלים

שכר בהתאם לדירוגים המקובלים במדינה: דירוג מהנדסים, דירוג רופאים, אין אצלהם דבר של נשוי פלוס שניים או נשוי פלוס אחד. מה שמקובל כחוספת עבור ילד ראשון עכשיו נאמר 36 ל"י הוא מקבל 36 ל"י. ילד שני 36 ל"י, ילד שלישי 36 ל"י. מי שאין לו ילדים לא מקבל את החוספת הזאת. יש מצבים שאנשי קבע יכולים כבר לקבל בפועל פחות מהתשלומים שאנשי מילואים מקבלים. אם ניקח את התשלום של ה-850 ל"י, התשלום הוא נטו וזאת הכוונה, שלא יורידו לו כל מס. חייל המילואים בנוסף לסכום הזה מקבל עוד תשלום שבזמן שלום הוא לא מקבל אותו. בזמן שלום איש המילואים מקבל חצי לירה, לא כדי לתת לו דמי כיס אלא בגלל מערכת התשלומים כדי שאדם יקבל אישור ויקבל השלמה מביטוח לאומי. כרגע אנחנו משלמים תשלומים אישיים בין 75 ל"י ל-275 ל"י שהם גם כן תשלומי נטו מעבר לסכומים האלה. אותו אדם שהרויח קודם 700 ל"י ואם היה מצב של קרן השוואה כמו לפני המלחמה, היה מקבל את האישור מהצבא שהוא שרת והיה הולך לקרן השוואה ומקבל רק 700 ל"י. אם הוא היה סטודנט ולא עבד בכלל הוא היה מקבל 500 ל"י. עכשיו אותו סטודנט, במידה ויש לו שני ילדים, מקבל 800 ל"י ולא מורידים לו.

מר ברק:

אני רוצה להוסיף עוד נקודה אחת
שזה תיקון שנחבקשנו ע"י הצבא לעשות
תיקון כאן, בקשר לתשלום החודשי, היומי יותר נכון. פה כתבנו שהתשלום עבור תקופה קצרה מחודש, יחלקו את התשלום החודשי ל-30 וכפילו מספר ימי המילואים, אבל זה כתבנו בנובמבר-דצמבר ושכחנו שיש חודש פברואר,

למשל, בו יש 28 ימים ואז יכול להיות שאנשים יצאו מקופחים כחוצאה מכך. התיקון הוא מאד טכני. אנחנו אומרים במקום לחלק את זה ל-30, לחלק את זה למספר הימים הקלנדריים בחודש. זאת אומרת, חודש יהיה 30 יום נחלק ל-30, חודש יהיה 31 יום נחלק ל-31, חודש יהיה 28 נחלק ל-28 יום. הצבא ערוך לבצע את זה בצורה כזאת, כך שמבחינה ~~טכנית~~ זה אפשרי. זה יותר צודק מבחינת החייל.

מר בן-חורין: אדם ששרת חודש מלא בפברואר יקבל 850 ל"י ומי ששרת פחות יקבל פחות. אדם ששרת פחות יום, ההבדל בינו לבין חברו יהיה כ-100 ל"י. זה"ל לא יכול לעשות זאת.

התאחדות הארבעים: אני רוצה להגיד שמה שהוצע כאן זה על ~~סמך~~ תלונות שהחיליים הגישו שכביכול הם מקופחים כי בפברואר יש 28 יום ויצטרכו לחלק להם את זה ל-30 ואם יש 30 ו-31 יום וכו', זה גם כן משנה לחלק.

אני הייתי אומרת, אם זה מבחינה טכנית לא מקשה ולא מהווה קשיים אפשר לאשר. זה צודק, תשלום של אותו חודש יחלק לאותו מספר ימים ואז לא יכולים לבוא בטענות מדוע לגבי החודש הזה כך ולגבי החודש השני אחרת.

צריכים שיטה אחידה ולא יכולים להקפיד על שיטת התשלומים.

סא"ל הרשקו: או שיטה קלנדרית או שיטה אחידה.

ל. דיציאן: אני מציע שלמרות כל ההערות שזה נטו, החוק לא מבטא שזה נטו וכל הדברים שנאמרו עד 1,100 ל"י שזה נטו, אינני יודע על מה זה מבוסס, בכל אופן לא על החוק. אני מציע שרוק יקבל מקדמה על מנת לא להחזירה לפי סעיף 3 של החוק - 720 ל"י. נשוי - 800 ל"י. נשוי עם ילד - 900 ל"י. נשוי עם שני ילדים - 1,050 ל"י. נשוי עם 3 ילדים עד 4 ילדים - 1,200 ל"י.

י. ארידור: נאמר כאן שהמטרה של המקדמות האלה איננה בכלל לשנות את חלוקת ההכנסה. יש עיוותים או שינויים בחלוקת ההכנסה בחיים האזרחיים. זה נכון, באמת המטרה איננה לתקן את חלוקת ההכנסה, אבל לגבי מגוייסיים שאינם עובדים אנחנו צריכים לדאוג במידה והדבר תלוי בנו - והוא תלוי בנו - לצמצם עד כמה שאפשר את הקיפוח. זאת היא הבעיה. איך אנחנו מצמצמים את הקיפוח? ע"י זה שלפחות אלה שיש להם יותר ילדים לא יפגעו ע"י התשלומים שאנחנו משלמים. יכול להיות שהם נפגעים ע"י זה שאחד מרויח פחות ואחר מרויח יותר, זה לא עכשיו הענין לתקן אותו, אבל ע"י תשלומים שאנחנו קובעים ושתלויים בנו. מה יצא מהמצב הקיים? על הילד הראשון ועל הילד השני, על כל ילד משלמים 125 ל"י. על הילד השלישי המקדמה דרך קצבה של הביטוח הלאומי הוא בערך 50 ל"י, כלומר כאשר יש 3 ילדים כבר התשלום הממוצע לילד יורד ל-100. על הילד הרביעי המקדמה היא בערך 100 ל"י, זאת אומרת כאשר יש 4 ילדים התשלום הממוצע יורד ל-100. פירוש הדבר שכל שמספר הילדים יותר גדול כך התשלום הממוצע לילד יורד קטן ביחס לתשלומים המשתלמים עבור הילד הראשון והשני. זה איננו, לדעתי, עומד בשום ביקורת מפני שגובה התשלומים ~~בנו~~ תלוי בנו ואנחנו יכולים לבוא ולהגיד שעבור הילד

השלישי אני אומר, אפילו מבחינת ההצעות הממשלתיות, אני כמוכר מצטרף להצעה שהציע חברי ח"כ דיציאן לגבי הגדלת הסכומים, אבל עכשיו אני מדבר מבחינת אלה שאינם רוצים להגדיל את הסכומים, מבחינת ההצעות הממשלתיות צריך היה לומר כך: לנשוי עם 3 ילדים - 905 ל"י, מה היה קורה? הוא היה מקבל את ה-50 ל"י מהביטוח הלאומי, היה מקבל 85 ל"י תוספת דרך המקור של המקדמה ואז גם עבור הילד השלישי הוא היה מקבל 125 ל"י, אבל אם אנחנו איננו עושים את הדבר הזה פירוש הדבר שאנחנו בעצמנו מחליטים לקפח משפחות מרובות ילדים מבחינת המקדמות, אז אפשר להגיד אמנם שהן מקופחות כל כך הרבה במדינת ישראל שהקיפוח הנוסף לא מעלה ולא מוריד. אני חולק על הדעה הזאת. אני חושב שמקום שתלוי בנו למנוע קיפוח של משפחות מרובות ילדים, אנחנו צריכים לעשות את זה ועכשיו זה הפינה הקטנה שאנחנו מתעסקים בה ובפינה הזאת אנחנו צריכים לתקן ולא עולה על דעתי שועדת העבודה, שיו"ר ועדת העבודה שכל כך דואגת למשפחות מרובות ילדים, איך היא תגיש בכלל הצעה למליאת הכנסת שממש ~~תציע~~ במשפחות מרובות ילדים מבחינת המקדמה. ~~הצעה~~ הזו של הקיפוח ברור אז אפשר לקחת את ההפרש בין 125 ל"י ובין התשלומים שהביטוח הלאומי משלם למשפחות מרובות ילדים ואת ההפרש הזה לתת כאן בתור תוספת בלי קשר לשאלה מה הם הסכומים שאנחנו קובעים. אני מדבר בבחינת ההצעה.

היו"ר ש. ארבלי:

בוא נסיר את הקיפוח, ניקח בסיס רק נשוי ומה שתוספת הילדים, מה שנותן ביטוח לאומי ואז אין קיפוח.

י. ארידור:

אני לא מביין איך יו"ר יכולה להתנגד להצעה כל כך הגיונית. כאשר קובעים את הקריטריון 125 ל"י לילד ראשון, אני רוצה שהקריטריון 125 ל"י יהיה לכל הילדים. מה יש, אסור לדאוג למשפחות מרובות ילדים? זה רק תעמולת בחירות? אני חושב שזה שערוריה בעיקר שמשפחות מרובות הילדים מהווים רוב משפחות המגוייסיים אז הגיע הזמן ~~לממערך~~ ישנה את עמדתו בענין הזה.

מ. ורטמן:

הממשלה תחזור להצעה המקורית שהועלתה בוועדה בישיבה הראשונה כשדובר על הצעה למקדמות לחיילים. אז דיברנו שזה ישולם כמו מילואים רגילים ובענין זה לא היה ויכוח, גם אז אנשי הליכוד - אז לא היה ליכוד, היה גח"ל - היו בדעה שצריך למצוא פתרון לשאלה זו. הממשלה יצאה מהנחה שיש צורך לשלם לאנשי המילואים לא לפי תקנות גיוס חרום אלא לפי גיוס רגיל, עד תקרה מסויימת ועל תקרה אפשר להתווכח. זה היה 1,500 ואחר כך 1,800 ואולי מחר יהיה 2,000. ברור שכל אנשי המילואים המשרתים יקבלו את משכורתם עד לתקרה מסויימת. ~~הממשלה~~ הממשלה הלכה לקראת הפתרון הזה והייתי מעדיף גם היום, אני חושב שזה יוביל לניגוד בבקשת אנשי הצבא.

אנחנו מתחרים על דבר מעבר למה שקיים. יש קרן השוואה ונקבעה תקרה. באים ואומרים שאיש מגוייס ההולך למילואים יקבל את שכרו עד 1,800 ל"י, מה ההתחרות הזאת? רוצים יותר מ-1,800, הבה נדבר על 2,000. יתקנו את התיקרה ויהיה 2,000 וכל מי שהולך למילואים ומשכורתו ~~2,000~~ מקבל 2,000. ~~מה~~ ~~ההתחרות~~ צריך לבטל את המושג הזה. לא צריך מקדמה, לא צריך חשלום, במקום שהצבא ישלח לו מקדמה, ישלח לו את האישור שהוא שרת כך וכך ימים, ילך לנותן העבודה - זו היתה ההצעה המקורית של הליכוד שלא צריך לעסוק בזה בכלל - למה צריכים לשלם. אין נותן עבודה, ילך לביטוח הלאומי ואז בכלל לא נצטרך כאן להתווכח על דברים. הסכומים נשארים סכומים, קרן השוואה היא קרן השוואה, אבל מחר ישנה שאלה גם טכנית וגם מעשית: איך להבטיח מיד ב-1 לחודש וב-2 לחודש, ולא ב-15 ולא ב-20, מקדמה

רצינית על חשבון החודש הזה, עד לתקרה מסוימת והצבא במקום לשלוח לו אישור, אנחנו נותנים לו בינתיים גם אישור וגם כסף. עם החלוש שיש לו יופיע או לנותן העבודה או אצל ביטוח לאומי ויקבל את זה. וישנם נותני עבודה - אני רוצה להגיד לארידור - שהם משלמים מיד עפ"י החודש שעבר, לא ~~מא~~. הם יודעים שעובד מלא. הדבר הוא בכל מקום עבודה מסודר. הוא יודע שאם האיש מהצבא מקבל 800 ל"י הוא כבר נותן לו את החישובים להשלמת המשכורת ונדמה לי שגם בביטוח לאומי יש איזה שהוא סידור לגבי עצמאים.

ובכן, אנחנו רוצים פה להתחרות, מי ישיג יותר. משפחות מרובות ילדים צריכות לקבל כמו איש מילואים שמקבל ממקום העבודה. אני לא מציע שכאן אנחנו נתחרה מי יקבל יותר. הוא צריך לקבל לא פחות. אבל אם זה הולך בצורה כזאת אני הייתי מציע, מי צריך את המקדמות, מי צריך את החישובים והחשבונות - יקבל אישור, ילך לנותן העבודה ויקבל, ילך לקרן ההשוואה ויקבל. אם אפשר להגיע לדבר הגיוני, מוסכם, בבקשה. אפשר להשאיר את זה, זה יקח עוד חודש-חודשיים. אני מציע מה שמציע ארידור, שאמר שלא צריך את המקדמות.

א. מויאל:
נדמה לי שאנחנו עומדים לסלול את תוכנו של הויכוח. על מדיניות סוציאלית ועל קביעת הטבות, כאן זה מקום של משפחות מרובות ילדים וכאן צריך להיטיב. כל הויכוח היה על חוק, 1,800 היתה פשרה שהיתה על דעת כלם. עשינו חשבון וראינו ש-1,800 מכסה בערך 92% ממקבלי השכר. כאן אם אפשר היה להעלות ל-2,000 הייתי בהחלט שבע רצון, אבל כאן כשהחוק בא ואומר שהאוצר המדינה ישלם מקדמה על חשבון ואז אתם הולכים לעשות את הויכוח הסוציאלי. הדבר דומה, כאילו הדבר הופך לתחרות ואני מתחרה במשפחה מרובת ילדים מי יקבל הטבה יותר גדולה. זאת מפרעה שאנחנו נותנים לאדם ואם הוא לא מרויח את זה במקור, איזו הטבה אחת נותן לו. אחד הויכוחים הגדולים במקומות העבודה בין העובדים שהקימו קרנות שצריכות להשלים את המשכורת הנימצא במצוקה והנימצא בצבא. פועלים עשו זאת. לכאורה זה דבר טוב ויפה, אבל אתם צריכים לשמוע את הויכוחים בין החברים לבין עצמם. אחד אומר: אני מרויח 1,000 ל"י לחודש והוא מרויח 1,500 ל"י ואני צריך לתרום מכספי ולהוסיף לו. ואל תחשבו שזה קל לעובדים.

אני לא יודע היכן באמת ההגיון לבוא ולשלוף דגלים ולנפנף בסיסמאות שאינן לתוכנו של הנושא ולדבר על הטבה למשפחות מרובות ילדים בזמן שהדבר הזה לא קיים. אני מניח שחשבון המפרעה שנעשה יש לו בסיס, ולכן יכול להיות אם יעשה תישוב ויראה שהסכום הזה הוא נמוך והאיש לא יצטרך להחזיר אחר כך, אני בעד זה. אבל הדבר צריך להיבדק.

אני גם בעד זה אם אחת אומר בואו נבטל מקדמות ונדבר על מצב סוציאלי של האנשים הנימצאים בצבא ונתבע מהצבא, אבל לא בשעה שקיים גג של 1,800 ואני נותן מקדמה.

ל. דיציאן:
אני בכוונה שאלתי מספר שאלות, אחת השאלות היתה והתשובה שהיתה אופיינית שנהנים מסעיף 3 - 10% בסה"כ של המגוייסיים. זה 10% שהם עומדים בדרגה הראשונה הכי נמוכה של סולם השכר ולאלה מחובתנו לדאוג ואם קרה מ-17 לנובמבר עד היום שהמינימום עליה של יוקר המחיה היה 20% מוכר, ואם אני הצעתי ואם את תקחי את הטבלא שלי היא נהנית כמעט מדוייק על תוספת של 20% שקיבלו פעמיים תוספת יוקר פעם אחת 14.8 ועכשיו אישרו 6 אחוז, אלא שאני לא רציתי לעשות - ואין הצדקה היום - את החישובים של איש המקבל שכר כולל 600, צריך לקבל את התוספת יוקר של 370 ל"י וצריכים גם להתחשב שאדם הנימצא בצבא 5-6 חודשים ואני שמעתי אומרים שיכול להיות שאנשים יהיו גם שנה במילואים - אז מחובתנו לדאוג דווקא לאלה

שהם בדרגה הכי נמוכה. לכן אני הצעתי מה שהצעתי וזאת לא תחרות.

א. לינ:

חושב שאנחנו צריכים להתקדם.

נוכח הויכוח לעשות טוב אני חושב

שאנחנו עומדים לעשות רע. אני שואל את עצמי מה הכוונה, כוונת החוק. אין לי ספק שהכוונה היא לעזור לחיילים לקבל בצורה סדירה כסף בבית, מקדמה, כדי שיאפשר להם לפרנס משפחה. נכון שאני אינני מקבל את הדרוג שהוצע ע"י ח"כ דיציאן, אבל אני חושב שאם אנחנו כרגע נעסוק בויכוחים ממושכים בתוצאה מהם לא יאושר החוק ולא יאושר בזמן.

נדמה לי שבכמה סיבובים שדיברנו

כאן מיצינו את הבעיה, כל אחד מנקודת ראותו. יש לנו למעשה עכשיו שתי אפשרויות. האפשרות האחת היא שנביא להצבעה כאן וכמובן בהקשר להצבעה כאן את ההסתייגויות, נביא למליאה. האפשרות השנייה שאנחנו נציע הידברות. מדוע נעשה הידברות בין הסייעות? אם הידברות הכוונה היא בעיקר בין הסייעות הגדולות ואני חרד שאם לא נגיע מהר להצבעה ונביא את זה במהירות להצבעה במליאה, אנחנו נגרום לעיכוב ולקשיים בתשלום לאנשי המילואים. אני בטוח שאילו הייתה אפשרות לשאול את אנשי המילואים מה עדיף על מה, תוספת כמה או פחות, או בכלל קשיים שיגרמו לעיכוב - אין לי ספק מה הייתה תשובת החיילים. רבותי, אנחנו כולנו באותה מידה אחראים לנושא שאנחנו עוסקים בו ואני מציע, גברתי היו"ר, ללכת בשתי דרכים: לנסות להביא את זה להכרעה כאן מתוך ידיעה שכל סיעה תשמור את הזכות להגיש הסתייגות במליאה.

אני מציע להעמיד להצבעה את הצעותיו

של ח"כ דיציאן ואם יתברר שזה לא ניתן, לעשות זאת דרך הידברות הסייעות.

היו"ר ש. ארבל:

אני רוצה קודם כל שאנחנו נצמצם את

חילוקי הדעות אשר ישנן. אנחנו

באמת כאן, ח"כ ארידור, לא נתחיל לעסוק בנושא הזה מי יותר אחראי, מי דואג יותר למשפחות מרובות ילדים, מי מקפח יותר וכו' וכו'. אני חושבת שכולנו דואגים באותה המידה ואנחנו לא צריכים ציונים מאף אחד על חוסר הדאגה שלנו. חברי הכנסת החדשים מעורים בחיי הציבור והם לא צריכים לשמוע שח"כ ארידור דואג יותר מאשר ח"כ ורטמן או יותר מאשר ח"כ מויאל. לא בשבילם אנחנו עושים את הויכוח, אנחנו עושים את הויכוח לשמו ולעניין.

כפי שאמרתי לך, כל העניין הזה של

משפחות מרובות ילדים והקיפוח, אפשר לעשות דרך אחרת לגמרי שהקיפוח הזה שאתה חושב עליו בכלל יוסר. מדוע צריך להפלות בין זה שהלך לצבא, צריך לתת לו עבור הילדים יותר וזה שלא הלך לצבא צריך לתת לו פחות. אז, נבוא נקבע כאן בסיס ולגבי התוספת עבור הילדים מה שמשלם הביטוח הלאומי ניתן גם להם. אפשר לעשות זאת גם כך.

אבל מאחר ו-90% מאלה שמשרתים

במילואים יקבלו את ההשלמה לגבי השכר והכנסה שיש להם עד 1,800 ל"י אז לגבם הויכוח הזה בכלל לא קיים. זאת היא מקדמה, מקבלים אותה בהתחלת החודש וההשלמה יש להם בסוף החודש. הויכוח הוא לגבי 8%-10% האלה שאין לגבם השלמה, רק על זה הויכוח. מי שבא להציע כאן תוספות הוא מתייחס לאלה.

אני רוצה לנתח את ה-8 עד 10 אחוז

האלה ונשאלת השאלה אם כלם בעלי שכר נמוך. בתוך ה-8-10 אחוז האלה יש קטיגוריות שונות, יש חברי קיבוצים, יש חברי התיישבות, יש סטודנטים שהכנסה שלהם אף פעם איננה מגיעה לסכומים האלה ובכל זאת

הולכים לתת להם כמקדמה תשלום שלא צריכים להחזיר אותו אם הם לא מקבלים השלמה מקרן ההשוואה וכו' וכו'. על כן כאשר אני הצעתי את ההצעה שלי היא הייתה גם כן - אתה עשית חישוב שלך - גם אני בכל זאת הלכתי באיזו שיטה, לא להרבות בסכומים גדולים שהם למעשה, התועלת שלהם בסופו של דבר, גם לגבי הציבור הזה איננה ניכרת כל כך, חלק ממנו איננו משלם גם לקרן השוואה, איננו מבוטח. בכל זאת מה שנותנים לו במסגרת הזאת זה תשלום שנותנים לו אותו. אז אני רואה שהפער הוא כל כך גדול בין ההצעות השונות ובמיוחד בין ההצעות שאנחנו העלינו לבין ההצעות של הממשלה, אני לא רואה שום אפשרות שאנחנו נוכל לסכם היום בנושא הזה, גם הממשלה בודאי רוצה להתייעץ בנושא הזה ואנחנו אחר כך נחזור להכריע בנקודה הזאת. אנחנו נעבור לסעיפים הבאים.

מר דיציאן, עוד הערה לדברים שאתה אמרת, בצו הקודם שהיה היה פירוש יתר. הצו הראשון שאנחנו אישרנו אותו היה: חייל נשוי ללא ילדים ולאשתו הכנסה מעבודה או מכל עיסוק אחר - 115 ל"י. חייל נשוי ללא ילדים ולאשתו אין הכנסה מעבודה או מכל עיסוק אחר - 360 ל"י. עכשיו באים את כל הסכומים הללו. כאשר ברובריקה כתוב לכל אדם אחר, אותו הדבר אמור לגבי תומך בהורים, בהורה אחד וכו' וכו'. באים ומעלים לו את הסכום הזה לפי הצעת הממשלה ל-600 ל"י. אותו הדבר גם לגבי היתר - הסכומים האלה בהתחלה, חייל עד לילד 570 ועם שני ילדים היה לו 675, זה היה המקסימום. בכל זאת התוספת שמציעים אותה כאן היא די ניכרת, אנחנו בכל זאת לא מסתפקים בה והצענו הצעות. אז הממשלה תשקול ואנחנו בישיבה הבאה נוכל להעמיד להצבעה את הנושא הזה. נעבור עכשיו לסעיפים הבאים.

מר ברק: סעיף 2. מי שחייב לפי החוק בתשלום תגמול בעד תקופת שרותו של אדם במילואים, יפחית מסכום התגמול שעליו לשלם את סכום המקדמה בעד אותה תקופת שרות.

זהו אותו סעיף שבא לבטא את ההשלמה. כלומר, יש חובה עפ"י החוק לשלם את כל התגמול, כולל המקדמה, אבל היות והמקדמה כבר שולמה אותו המעביד או הביטוח הלאומי שבא לשלם את התגמול, יפחית את מה ששולם. הפירוש של זה בלשון לומר פשוטה שהוא צריך לשלם רק את הפרש.

היו"ר ש. ארבל: אין הערות, אני מבינה.

מר ברק: סעיף 3. עלה סכום המקדמה שקיבל אדם פלוני על סכום התגמול שיש לשלם לו לפי החוק, לא יהיה חייב להחזיר את הפרש. הוראות תקנה זו לא יגרעו מחובתו של מקבל המקדמה להחזיר סכום ששולם לו בטעות או שלא כדין.

לגבי סעיף קט"א אני חושב שלא צריך להסביר אותו, כלומר אם התגמול שמגיע לו הוא פחות מהמקדמה הזאת, אז מה שקיבל קיבל, לא צריך להחזיר. לגבי סעיף קט"ב, זה בא רק להבהיר שאם ישנם מקרים - והיו מקרים - שאנשים קיבלו בטעות איזה שהוא סכום, נניח שהוא נשוי עם ילד וקיבל עבור שני ילדים או 3 ילדים, שלא יפרשו את א' שהוא לא צריך להחזיר. אם הוא קיבל בטעות, אז את הפרש שנובע מהטעות הוא צריך להחזיר.

י. ארידור: כאן נוצר מצב שאם אדם לא הרויח שום דבר, כמובן הסכום של המקדמה יהפוך לנטו והוא לא יצטרך לשלם מס הכנסה מזה ומכלל הסכומים, אבל מה

קורה אם הוא הרויח תשלום נוסף, אז יוצא שגם סכום המקדמה לא יהיה נטו. אולי כדאי היה שנשמע מדוע נאמר שהתשלומים האלה הם נטו.

במידה שהוא לא מקבל השלמה.

היו"ר ש. ארבל:

סא"ל הרשקו:
נניח שהוא מרויח 1,200 ל"י ומורידים לו מס הכנסה וביטוח לאומי - 349 ל"י. זאת אומרת, יוצא שהיה מגיע לו תשלום 851 ל"י. הוא יקבל את הכסף. במידה ויצא שעל 1,200 היה צריך לשלם 353 ל"י זאת אומרת שהיה בפועל צריך לקבל רק 847 ל"י.

י. ארידור:

זה לא בדיוק מה שאתה אומר משום שצריך לקחת בחשבון שהתשלומים האלה התחילו באוקטובר, חישובי מס הכנסה יעשו מאפריל עד אפריל וההנחה היא שהאנשים האלה עבדו מאפריל עד אוקטובר 73, פירוש הדבר שבשום מקרה, רק במקרים יוצאי דופן, זה לא יהיה מצב שבו לא יצטרכו סכומים נוספים לתשלומים האלה. פירוש הדבר שבכל מקרה בו אדם הרויח סכומים דומים, מאפריל עד אוקטובר, הוא יתחיל לשלם מס הכנסה ומס הכנסה הזה שחושב גם מהמקדמות האלה. זאת התוצאה. אנשים יעברו על הסכומים, מפני שקודם יצאנו מתוך הנחה שאם מישהו מקבל רק את המקדמות האלה בלבד והוא לא ישלם מס הכנסה בכלל. נניח שאדם ירויח את המקדמות האלה ועוד סכום דומה, אפילו לא יותר גבוה מאפריל עד אוקטובר, הוא כבר יתחיל לשלם מס הכנסה מפני שהוא כבר צמנס לשעורי מס הכנסה על מה שהוא הרויח. אני רק מסביר שהדברים האלה אינם נטו בשום צורה שהיא רק אם אין השלמה, אבל לאנשים האלה תהיה השלמה מפני שמאפריל עד אוקטובר הם עבדו. אנחנו לא עוסקים בתיאוריה, אנחנו עוסקים בדברים מעשיים. יש השלמה, מפני שעל המקרים האלה יאלצו להסתכל כאילו זה 850 ל"י לחודש במשך 4 או 5 חודשים וזאת הכנסתו. ברור שלאנשים האלה תהיה השלמה.

אני רוצה להבין, מה היסוד לויחוריים על הנטו משום שלמעשה נטו יהיה רק למי שמאפריל עד אוקטובר לא הרויח או כמעט לא הרויח שום דבר. זה המצב, באופן מעשי ל-99% מחיילי המילואים זה לא יהיה נטו אלא הם ישלמו על זה מס הכנסה. לכן, אני מציב את השאלה, בעקבות הדברים של סא"ל הרשקו, האם באמת מתכוונים לנטו או שבעצם מתכוונים לכך שאנשים ישלמו מס הכנסה. אני שמעתי שתי גישות בנושא הזה. בעצם אומרים לאיש כך: אתה לא תהיה חייב להחזיר את ההפרש בגלל זה שקיבלת יותר בנובמבר או בדצמבר, כלומר אם אתה נניח הירווחת ~~בנובמבר או בדצמבר~~ 850 ל"י אתה קיבלת בדצמבר 850 ל"י. אתה ה-25 ל"י האלה, ההפרש, אתה לא תצטרך להחזיר בתוקף מקדמה, אבל אתה תצטרך להחזיר את זה בתוקף מס הכנסה. זאת היא התוצאה, בגלל חישובי מס הכנסה. כלומר, הביטוי הזה לא יהיה חייב להחזיר את ההפרש איננו עונה לגבי זה שהוא לא יחזיר בכלל אלא רק שהוא לא יחזיר בגלל החוק הזה. אני מבקש שהדברים יהיו ברורים, שהוא לא יצטרך להחזיר את ההפרש הזה לא דרך החוק הזה ולא דרך מס הכנסה. אני אינני רוצה לתת לו ביד אחת את המקדמה וביד שניה לקחת ממנו הפרשים על מקדמות כאלה דרך מס הכנסה.

הטענה שלי היא שמקדמות בשיעור כזה צריכות להיות פטורות בכלל מהמס במידה ואדם יש לו השתכרות בגובה המקדמה, השתכרות חודשית בגובה המקדמה. לגבי מגוייסיים שהרווח הממוצע שלהם הוא 850 ל"י לחודש ל-2 ילדים, אני רוצה שהם לא יצטרכו לשלם מס הכנסה מה-850 הל"י האלה.

היו"ר ש. ארבל:

אנחנו כולנו חתרנו לכך שהמשרת במילואים יקבל את השכר שלו ולא יפגע והגענו לידי זה שבחוק שרות מילואים כאשר מישהו יוצא למילואים

מקבל את שכרו במאה אחוז. לא מקדמות, לא מפרעות, לא שום דבר. הוא יצא, קיבל את המשכורת שלו כמות שהיא, הורידו לו ממנה מס הכנסה במידה שהוא היה חייב, הורידו לו ממנה. אם הוא היה רווק והרויח 850 ל"י היה חייב לשלם מס, שילם מס. אם הוא נשוי עם 2-3 ילדים ולא חייב במס, לא הורידו לו מס. עכשיו, מה השתנה פה? אותן משרת במילואים, קשור עם מקום העבודה שלו, מקבל את השכר שלו ממקום העבודה - אז אם באים לתת לו מפרעה, מה כל ההתחשבות הנפרדת שלו. באים לקראתו של זה שאין לו יותר מהסכום הזה והוא לא מקבל תוספת והשלמה במסגרת המשכורת, מה כאן ההצעה הזאת לבוא לשחרר את הסכום הזה ממס הכנסה? אנחנו נכנסים לנושא שאין לו שום קשר עם הנושא הזה בכלל. ~~הוא~~ הפך, הולכים לסובתו.

י. ארידור: יש הסתייגות שלנו. לא היתה הצבעה אז לא רשמנו הסתייגות. מתי תהיה

הצבעה?

היו"ר ש. ארבל: אינני יודעת. סעיף 2 אנחנו אישרנו ולא היתה שום התנגדות. אותו הדבר 3.

י. ארידור: לגבי 3, היתה הערה. אני רוצה להוסיף על מה שישנו.

מר ברק: סעיף 4: לענין סעיף 13 ~~הוא~~

מקדמה ששולמה לעובד פלוני שהסעיף האמור חל עליו, כדין תגמול ששילם לו מעבידו. הוראות סעיף 25 א' לחוק לא יחולו על המקדמה.

הסעיף הזה בא להתאים כמה הוראות החוק לענין של המקדמה. סעיף 13 א' אומר - אני אקריא לכם את הסעיף שאגב נימצא לפניכם: מי שערב שרותו במילואים היה עובד לפחות 75 ימים רצופים אצל מעביד אחד או מקום עבודה אחד, או מי ששכרו משתלם על בסיס של חודש או יותר, להלן עובד חודשי, ישלם לו מעבידו את התגמול המגיע לו. התגמול ישולם לכל המאוחר ביום שהיה משתלם שכרו אילו לא שרת במילואים והוסיף לעבוד. דין התגמול המגיע לעובד לפי סעיף קטן זה כדין שכר עבודה.

בעצם הכוונה היא לשורה האחרונה - דין התגמול המגיע לעובד לפי סעיף קטן זה כדין שכר עבודה - אנחנו רוצים שהמעביד ישלם על המקדמה את כל התשלומים הסוציאליים, כולל התשלומים לביטוח לאומי, לקרנות וכך הלאה ולכן אנחנו אומרים כאן שדינו כדין שכר עבודה.

סעיף קטן ב', זה באמת דבר מאד מאד

טכני.

גב' פנחסוביץ: להזכיר, גם בלי ב' זה היה נחשב לשכר עבודה מפני שכל מענק אם אני לא אעבוד או נוסף למשכורת - דודי בארה"ב ישלח לי 1,000 דולר לחודש, זוהי הכנסה שמתקבלת או מושגת בישראל לפי ~~ההצעה~~ מס הכנסה.

י. ארידור: אם הוא לא הרויח יותר משיעור ממוצע כזה במשך השנה, לא יחול

על זה מס.

היו"ר ש. ארבלי:

לסעיף הזה יש התנגדות? אין התנגדות.

מר ברק:

באשר לסעיף 25 הנימוק לזה הוא היות
ואנחנו אמרנו בסעיף הראשון שדין
המקדמה כדין שכר עבודה כדין תגמול ששולם ע"י המעביד, בסעיף 25 נאמר
שקרן ההשוואה מחזירה למעבידים את כל התגמולים שהם משלמים לעובדים,
אבל זה היא לא צריכה להחזיר, כמובן, את המקדמה. את המקדמה הוא קיבל
מאוצר המדינה. רצינו שלא יוצר מצב תיאורטי כאילו קרן השוואה צריכה
להחזיר למעבידים את המקדמה. על כל פנים, זה רק ענין של דיוק
משפטי.

סעיף 5: אוצר המדינה ישלם למי שאינו
זכאי לתגמול עפ"י החוק ושרת במילואים
סכום השווה למקדמה שהיתה משתלמת לו לפי תקנה 1 אילו היה זכאי לתגמול
לפי החוק.

הסעיף הזה מאפשר לשלם את המקדמה
הזאת גם לאנשים שאינם כלולים היום בקרן ההשוואה, בכלל, זה כפי
שנאמר כאן: חברי קיבוצים או תלמידים במוסדות לא מאושרים. אלה הן
בערך הקבוצות הגדולות.

הסעיף התקבל.

היו"ר ש. ארבלי:

מר ברק:

סעיף 6: אוצר המדינה יכסה תשלומי
קרן השוואה שהוקמה לפי החוק בעד
תגמולים למשרתים במילואים בתקופה שמיום י' בתשרי תשל"ג - 6 באוקטובר
1973 ואילך. קרן ההשוואה תחזיר לאוצר המדינה מתוך הרזרבה שהצטברה
בקרן מיום ההחזרה, סכום שיקבעו שרי העבודה והאוצר לאחר התייעצות עם
ארגון העובדים שעם חבריו נמנים רוב העובדים במדינה ועם ארגוני
מעבידים שלדעת השרים הם בציגים ונגעים בדבר ובהתחשב בסכום הכולל
של תשלומי הקרן בעד תגמולים למשרתים במילואים בשלושת החודשים
הרצופים שלאחר תום תוקפן של תקנות אלה.

בסעיף הזה יש שני דברים: א) קביעה
עקרונית שאוצר המדינה מכסה את כל תשלומי קרן ההשוואה מ-6 באוקטובר
ואילך - הכוונה עד תום תוקפן של התקנות האלה. ב) קרן ההשוואה
תחזיר לאוצר המדינה, מתוך הרזרבה שהצטברה אצלה, סכומים מסויימים
והשאלה היתה איזה סכומים. הסכומים האלה תלויים במה שיוסכם, למעשה
התייעצות פירושה של דבר דיון עם ארגוני עובדים ומעבידים, הכוונה
היא שאנחנו נגיע לידי התאמה. הלא אלה הם הגופים המשרתים לקרן
והשאלה היא כמה הם יצטרכו לשאת בנטל הזה, הרי קרן ההשוואה לא צריכה
לצאת לגמרי נקיה מזה, בכל זאת גובים כספים עד היום, כל הזמן גובים
כספים - גם באותם החודשים שאוצר המדינה משלם הקרן גובה כספים ויש
לה הכנסות. אין הכוונה לשחרר אותה לגמרי. השאלה היתה - והיה ויכוח
בשאלה הזאת - מהו שיעור החלוקה בין הממשלה והקרן. היות ואנחנו לא
יודעים עכשיו את שיעור הגיוס, אז אנחנו אומרים: עיקר בתור מידגם
את שלושת החודשים שיהיו אחרי שהענין יגמר בהנחה שלוש החודשים האלה
מייצגים את השרות הנורמלי במילואים, מה שצפוי למדינה בדרך כלל. על
בסיס זה ננהל משא ומתן עם ארגוני המעבידים והעובדים ולאור תוצאות
המשא ומתן הזה יקבעו שרי העבודה והאוצר, לאחר התייעצות עם המועצה,
את החלוקה הפנימית הזאת בין קרן ההשוואה והממשלה. הסיפור הזה הוא
הכרחי בגלל הסיבה הפשוטה שאנחנו לא יודעים ולא יכולים לדעת כיום
את קצב השחרורים מהצבא ואת הנורמה הנכונה שצריכה להיות לקרן ההשוואה
בימים כתיקונם וכוונתי היא בימים כתיקונם שלאחר מלחמת יום הכיפורים,
כי ברור שזה לא יהיה כפי שהיה לפני מלחמת יום הכיפורים. אבל גם
מהי הנורמה הנכונה לאחר מלחמת יום הכיפורים, גם זה קשה היום לקבוע.

לכן הצענו הסדר כזה שיש בו גמישות מסויימת שמאפשר, לאחר שכל הסידור הזה יגמר ופירושו של דבר שחוקרים לתשלומים נורמלים של קרן ההשוואה, אז תהיה התחשבות על התקופה הזאת.

הסעיף התקבל.

היו"ר ש. ארבלי:

מר ברק: סעיף 7: הוראות החוק יחולו בכפוף להוראות תקנות אלה.
זה ברור, דבר טכני, שהתקנות האלה עדיפות. השם לתקנות אלה יקרא: תקנות שעת חרום, תשלום מקדמה למשרתים במילואים ~~1972~~ 1973.

היו"ר ש. ארבלי: אישרנו את שני הסעיפים 7 ו-8. נשאר לנו למעשה בתוספת סעיף 1 פתוח, שאנחנו עדיין לא הצבענו, ו-3 שהוא אמנם נחקבל אבל ח"כ ארידור הציג תוספת לסעיף שישנו בהצעת החוק. אנחנו השארנו פתוח גם סעיף ראשון, תוקפן של התקנות עד איזה תאריך. אנחנו נראה מתי אנחנו נעמיד את זה לסדר היום, יכול להיות שבשבוע הבא.

סא"ל הרשקו: אנחנו נימצאים בחודש פברואר, בחודש פברואר יש 28 יום והצבא מתחיל להריץ את הצ'קים, לא נוכל לבוא ב-24 ולשנות את תכנית המחשב.

היו"ר ש. ארבלי: אנחנו נעמיד את זה להצבעה כנראה בשבוע הבא.
חברי הכנסת, אנחנו נצטרך לקיים ישיבה נוספת בחל-אביב ביום ששי הבא וזה יהיה באופן קבוע.

שעת סיום הישיבה: 13:00